

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

VII. De Simoniacorum pœnis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

chez cap. 4. n. 1. & Barbosa in c. Esti
questiones cit. n. 3. Ratio est; quia,
quantumcunque spirituale in suo genere
exile sit, gravis injuria Dei & rei spiri-
tualis est, eam venalem facere & tem-
porali pretio coæquare. Neque refert;
quod pretium sit leve; quia quò istius
quantitas est minor, eò major est villi-
pensio rei spiritualis & in hanc irreveren-
tia crescit.

Neque in contrarium urget c. cit.
decisio; quia istà à Simonia Archiepi-
scopus excusatur non; quòd pro Pal-
lio modicum sit datum: sed; quòd ex
rei datæ parvitate eam non ex pacto, aut
in pretium rei spiritualis vel ad hanc ob-
tinendum, sed merè liberaliter datam esse,
præsumatur præsertim, si in necessitate
aut inter conjunctos detur, ut in c. cit.
notat Barbosa n. 3. & Pirrhing ad hanc
Rubric. n. 134. Neque paritas est cum
voti aut juramenti violatione; quia istà
per se & directè non violatur res aliqua
Divina, sicut contingit per conculationem
& venditionem rei sacræ, vel per
hæresin & blasphemiam, quibus Simo-
nia can. Presbyter can. Eos qui cit. Et.
æquiparatur, Suarez cap. 3. cit. n. 5. &
Palao disp. 3. cit. p. 1. n. 7.

ARTICULUS VII.

De Simoniacorum Pœnis.

SUMMARIUM.

80. Pœna Jure lata nec Mentali,
81. Nec purè Conventionali Simoniâ:
82. Parte tamen pretii, pro spirituali
accepti, solutâ:
83. Imò solò spirituali Simoniâ datò
receptòque contrahuntur.

84. Probabile tamen est, ad eas con-
trahendas exigi Simoniam rea-
lem utrinque completam,

85. Et commissam circa Ordines, Reli-
gionis ingressum vel beneficium.

86. Pœna Simoniaci ingressus Religio-
nis:

87. Quibus variis casibus non est locus.

88. Pœna Simoniacæ Ordinationis,

89. Et provisionis beneficalis:

90. Quæ ipsò jure irrita,

91. Et provisus inhabilis est ad idem eò
vice:

92. Non etiam ad alia beneficia obti-
nenda.

93. Idem privari potest beneficiis ob-
tentis:

94. His tamen ipsò Jure privatus non
est.

95. Pœna Simonia Confidentialis.

ATque hæc tam detestandi ac per-
niciosi criminis enormitate per-
moti Canonum Ecclesiastico-
rum conditores, in ejus reos
severissimæ animadversionis pœnas con-
stituerunt: quarum tamen nulli Simo-
niam merè Internam imò & Mentalem,
quæ rei spiritualis, cum intentione al-
terum ad temporale, aut vicissim ad il-
lud pro isto dandum obligandi, tradi-
tione, sine ulla tamen passione committi-
tur, obnoxiam esse, cum S. Thoma 2.
2. q. 100. art. 6. defendunt Navarrus
Manual. cap. 23. n. 102. Suarez de Si-
monia cap. 55. n. 10. & Gutierrez Lib.
2. Q. Canon. cap. 23. à n. 31. Ratio
est; quòd pœnam aliquam in ejus reos
Jure constitutam, non constat: imò eam
in foro Conscientiæ interno per terò
pœnitentis absolutionem & satisfactio-
nem Creatori exhibitam sufficienter ex-
piari, à Gregorio IX. sit rescriptum c.
80.

Neque

Neque, poenam aliquam pro foro xterno etiam in istius Simonie reos conliti, expediebat; quod potestas Ecclesie externa eam neque infligere, neque se contracta pronuntiare unquam posset; cum, licet in Simonia etiam mentali actus externi, scilicet datio receptiove spiritalis pro temporalis, aut vicissim interueniant, actus tamen isti eorumque circumstantia externa omnino indifferentes, pravaque intentio dantis & accipientis tota occulta sit: Ecclesia autem de occultis non iudicat, c. *Sicut tuis* 33. & c. *Tua nos* 34. & cogitationis poenam nemini infligat, can. *Cogitationis* 14. disp. 1. de *Penis*.

81. Quin Simonie etiam mere Conventionalis (non-Confidentialis) convictos, licet arbitrio iudicis coercendi sint, a Jure tamen inflicta aut constituta certa poene obnoxios non esse, cum est. Navarro n. 104. & alii docent Suarez cit. cap. 55. n. 16. & Palao Tract. 17. disp. 9. p. 22. n. 2. quod sacri canones Simoniacos punientes utantur verbis, non putas conventiones, sed actus ab iis procedentes, ut sunt datio receptiove pretii, ordinatio, electio, confirmatio &c. denotantibus, ut patet ex can. *Presbyter* 3. can. *Quisquis* 5. Sc. 1. q. 1. can. *Sicut Episcopum* 3. Sc. 9. 3. can. 1. can. *Saluator* 8. Sc. 9. 3. c. 1. c. *Qui alium* 2. c. *Non satis* 8. Sc. *Extravag. 1. Extravag. Cum detestabile* 2. hac Rubric. qui proinde textus, cum penales & odiosi sint, ad Simoniam, cum spiritalis aut temporalis exhibitione receptione non conjunctam, non sunt extendendi, arg. Reg. *Odia* 15. & Reg. *In penis* 49. in 6.

82. Dubium est, an Jure latae poene incurrantur per Simoniam Mixtam, hoc est, non utrinque, sed ex altera duntaxat parte completam. Non quidem, si incompleta tantum sit; quod ex una, vg.

beneficium: ex altera vero parte, pretii promissi vg. centum aureorum solummodo pars aliqua vg. decem traditi sint; cum enim tali casu consummata jam sit commutatio spiritalis pro temporalis; ac proinde commissi Simonia realis, poenas Jure proditas incurri, nemo est qui inficias eat, cit. Suarez n. 17. & Palao n. 3. Quodsi pretium quidem exhibitum, at nondum traditum sit spiritalis, Juris poenas non contrahi, iidem docent n. 16. & n. 2. quod sacri Canones eas constituerint ordinationi, collationi, electioni &c. per Simoniam facta; ac proinde isti, rei saltem spiritalis traditione completa; idque magna ratione; cum ante istam traditam spiritalis nondum tractatum sit irreverenter.

83. Si ex una, spiritalis vg. beneficium traditum sit: ex altera vero parte, temporale solummodo sit promissum, poenas Jure latas incurri, asserunt Sotus Lib. 9. de *Injustitia* q. 8. art. 1. Valentia Tom. 3. disp. 6. q. 16. n. 6. & Garcias p. 8. de *Benef. cap. 2. n. 20.* aliorum DD. auctoritatem, Rotae decisiones & Curiae stylum pro sua hac Opinione allegans a n. 28. Eandem firmant Jure, can. *Ea qua* 1. q. 3. c. *Cum super* 2. de *Confess. c. Nobis* 27. Sc. *Si quis ordinaverit* 45. hac Rubr. quibus locis omnibus Ordinationes, Electiones &c. data, vel promissa pecunia, facta, Jure latas poenas subiiciuntur. Consonant *Extravag. Cum detestabile cit. & Constitut. Pij V. quae incipit Cum primum*, edita Calend. April. 1566. quibus, ab Ordine suspensi & dignitatibus Jure privati, generatim asseruntur ordinati & promoti Simoniaci: quales proprie loquendo etiam sunt, quicumque ordines vel dignitates interveniente pecunia promissione sunt assecuti.

84. At, licet Opinionem hanc Jurvalde consentaneam adducti textus reddant, proba-

probabilitate tamen non caret, & in praxi tuta est Opinio Navarri *Manual. cap. 27. n. 103.* Covarruviae in *Reg. Peccatum, p. 2. cap. 8. n. 7.* Gutierrez *Lib. 1. Q. Canon. cap. 9. n. 10.* Flaminii *Lib. 7. de Resignat. q. 2. n. 16.* & aliorum, ad contrahendas, quæ in Simoniacos Jure proditæ sunt, poenas Simoniam utrinque completam exigentium, & pro se pariter Curia stylum allegantium & ratione nitentium eâ; quod poenæ in dubio restringendæ potius sint, quàm extendendæ, *arg. Reg. Odis & In penis cit. præsertim, cum Extravag. cit. æquè de datione & receptione pretii, quàm beneficii, loquatur.*

85. Porro, licet variæ poenæ à judice per sententiam infligendæ *can. Reperitur 7. can. Si quis 8. Ec. can. Quidquid 101. Ec. 1. q. 1. c. Sicut 6. c. De hoc 12. c. Veniens 19. hæc Rubr. Ec.* reperiantur, ob Simoniam tamen etiam Realem & utrinque completam ipsò Jure & factò nulla contrahitur, nisi crimen illud commissum sit in ingressu Religionis, Ordine vel beneficio Ecclesiastico, ut cum *cit. Navarro n. 111. §. Sextò & §. Septimò, Suarez n. 15. Lessio Lib. 2. de I. & I. cap. 35. n. 130. & aliis docent Laiman. Lib. 4. tract. 10. cap. 8. n. 69. & Pirrhing ad hanc Rubr. n. 154.*

86. Primò itaque circa ingressum Religionis, sive pro alicujus in monachum vel monialem receptione pecuniam ex pacto dantes & recipientes personæ singulares excommunicationem: Capitulum autem sive Conventus, in hujusmodi receptionem Simoniacam consentiens, suspensionem ab officio capitulari incurrit, *Extravag. 1. cit.* quarum Censurarum absolutionem, licet ibi Papæ reservetur, tamen si delictum occultum sit, ab Episcopo obtineri posse, vigore decreti S. Synodi Trident. *sess. 24. cap. 6.*

de Reformat. rectè docet Anton. Theaur. *de Penis Eccles. p. 2. V. Simonia, cap. 10. n. 1.* Deinde, ita scienter aliquem recipientes & recepti, postquam de Simonia convicti & condemnati sunt, à Monasterio expelli & in arctius detruendi jubentur, *c. Quoniam 40.* nisi cum ipsis ad remanendum ab Episcopo dispenseretur, ut ex *Extravag. 1. cit.* desumit idem Theaur. *n. 5.* Unde, professionem Simoniacè editam valore non destitui; ac proinde professo uxorem ducere & ad seculum redire non licere, colligit Sanchez *Lib. 2. Consl. cap. 3. dub. 104. n. 5.* Denique, ab iisdem Juris infamiam incurri, per *Extravag. 1. cit. §. Certum & consequenter eos fieri irregulares, saltem si crimen sit notorium, Juris aut Facti notorietate, docet cit. Theaur. n. 3. & 4.*

87. Rectè tamen hac in re DD. notant Primò, recentis Juris poenis locum non esse, cum sponte oblata, aut ad professi sustentationem vi consuetudinis antiquæ etiam exacta recipiuntur, Sanchez *l. cit. n. 50.* Secundò, iisdem locum non esse, cum aliquid exigitur pro ingressu per professionem non consummato, licet hoc casu Simonia indubitè committatur, *cit. Laiman. cap. 7. n. 70. Palao p. 23. n. 3. Barbosa in Extravag. 1. cit. n. 5.* Tertio, dictas poenas à Clemente VII. &c. quoad moniales super dote recipienda pacifcentes, revocatas, *cit. Barbosa n. 4.* in vitrorum etiam Monasteriis eas raro incurri; quòd vix unquam pro ingressu, serè autem tantùm sponte oblata recipiantur, aut pro professi sustentatione aliquid exigatur, eamque exactioem tenuitas Monasteriorum & antiqua consuetudo cohonestet, Laiman. *cit. n. 7. §. Deinde.* Imò *Extravag. cit.* quoad poenam excommunicationis usu non receptam, Navarrus & Sylvester

Sylveſter ſentire videntur *citr.* Leſſio *cap.* 35. n. 131. & Palao n. 3.

88. Secundò, circa Ordines Imprimis excommunicationem Papæ reſervatam incurrunt, qui pro ipſis & ſecundùm multos, (aliis tamen, nec male id negantibus) etiam pro prima tonsura obtinendis, vel pro aliquo ad eos Epifcopo præſentando vel commendando, & probabiliter etiam pro literis Dimiſſoriis pecuniam dant vel accipiunt, *Extravag. Cùm deſtabile cit. V. Statuentes, Laiman cit. cap. 7. n. 71.* Deinde, ipſò Jure & factò ſuſpenſionem incurrunt, ordinatus quidem ab executione ſuorum Ordinum ſimoniacè receptorum: ordinans autem à collatione ordinum quorumcunque, & omnium munerum Pontificalium executione, *c. Si quis 45. & Extravag. cit. uti & Conſtitut. Sixti V. quæ incipit Sanctum*, edità Nonis Januarii 1588. Demum, ordinans interdictus eſt ingreſſu Eccleſiæ, *citr. Conſtitut. Sixtinà*: & ſi hoc interdictum aut ſuſpenſionem violaverit, præter irregularitatem inſiſctam *c. 1. V. Caveant & c. Is cui 20. de Sent. excommunicat. in 6. à regimine & adminiſtratione ſuæ Eccleſiæ & fructuum ex beneficiis ſuis proventium omnium perceptione ſuſpēditur Conſtit. eadē, ordinatus autem ſuſpenſionis violatione, præterquam quòd irregularis etiam ipſe fiat, *c. Apoſtolica 9. de Cleric. excom. miniſtr.* privationem officiorum beneficiorumque, & ad ea inhabilitatem, ſi Secularis: ſi Regularis clericus ſit, privationem vocis activæ & paſſivæ, & inhabilitatem ad eam incurrat *Conſtit. cit.* quæ à Sixto hæc pœnæ omnes ſedi Apoſtolice reſervantur, cum derogatione Trident. *cap. 6. cit.* ut proinde ab iis abſolvere Epifcopus etiam nequeat, cùm Simonix crimen eſt occultum. Quamvis autem Conſtitutio illa ad Juris communis terminos redacta ſit à Clemente VIII, Con-*

ſtit. quæ incipit *Romanum*, edità pridie Calend. Martii 1595, ſtabilitæ tamen à Papa iſto ſunt cenſuræ & pœnæ contra ſimoniacè ordinatos à Sixto V. lata, ut advertunt *citr.* Suarez *cap. 56. n. 10, & 15.* Sanchez *cap. 3. Dub. 104. n. 28.* & Leſſius *cap. 35. n. 134.*

Tertiò, circa beneficia propriè dicta (non circa penſiones & vicarias ſolum 89. tam ſimplicia quàm curata & officia Eccleſiaſtica, vg. Prioris, Pꝛovincialis, Guardiani, Rectoris Simoniam committentes Imprimis excommunicationem Papæ reſervatam ipſò Jure & factò incurrunt, ſi ea per electionem, poſtulationem, confirmationem, præſentationem, inſtitutionem aut quancunque aliam proviſionem, ſimoniacè factam, ſunt aſſecti: uti & ii, à quibus, & quorum mediatione vel cooperatione ita obtinentur, *Extravag. Cùm deſtabile cit. V. Per electiones, & V. Statuētēs hęc Rubr. & Bulla Pii V.* quæ incipit, *Quam primùm* edita Calend. April. 1566. Ab hac tamen cenſura, cùm Simonia occulta & ad forum contentioſum deducta non eſt, abſolvere Epifcopum vi Trident. *cap. 6. cit.* & vi ſpecialis privilegii etiam Mendicantes poſſe, tradunt *citr.* Suarez *cap. 61. n. 4. & Palao cap. 28. n. 2.*

Deinde, electio, confirmatio, inſtitutio & quævis alia proviſio ad Eccleſiaſticam dignitatem, beneficium, officium &c. ipſò Jure irrita & nulla eſt; ut per eam proviſus nullum jus conſequatur, & fructus, quos ſuos non facit, reſtituere in conſcientia teneatur, *V. Per electiones cit.* etiam ſi Simonia non ab ipſo recipiente; ſed, ipſò tamen ſciente & non contradicente, ab alio vg. à parentibus, cognatis, amicis commiſſa fuiſſet, *c. Mattheus 23. Sciēte*, inquam: imò eò etiam *Ignorante*; cùm etiam ſic promotus beneficium, quod mediante Simoniâ ſibi obveniſſe

H 3

novit,

novit, dimittere teneatur *c. Si alicujus 59. de Elect. c. Nobis 27. & c. Sicut tuus 33. hinc Rubr. nisi in fraudem, hoc est, ad ipsum hac ratione ad beneficium inhabilem reddendum, pecunia data fuisset, cc. cit. Suarez cap. 57. n. 33. & Lessius cit. cap. 35. n. 143. qui tamen n. 138. & cum ipso Laiman cap. 7. cit. n. 73. monet, si electio vel presentatio canonicè: confirmatio autem, vel institutio simoniacè facta sit, ex istarum nullitate non etiam illas, scilicet electionem & presentationem, irritas existimandas, arg. c. Si confirmationem 35. de Electione in 6. quod, quomodo cum mox referenda simoniæ poenâ conveniat, non satis assequor.*

91. Præterea enim beneficium simoniacè recipiens inhabilis est, ad idem beneficium pro ea vice sine dispensatione canonicè obtinendum, *c. Si alicujus cit.* ubi Barbosa n. 61. & Laiman n. 3. quam inhabilitatem pro ea vice, si quodcunque scienter, vel si beneficium duplex ignoranter simoniacè obtentum sit, solus Papa: si verò ignoranter ita obtentum est beneficium simplex, dispensandò tollere; ac proinde id liberè resignatum pro ea etiam vacatura conferre Episcopus potest, *c. Si alicujus cit.* ubi Laiman n. 4. Eundem ad alia etiam beneficia obtinenda inhabilem redditum, apud *cit. Sanchez n. 13. multi volunt & desunt ex cit. Constitutione Pii V.* sed Pianam hanc constitutionem, quoad hujusmodi inhabilitatis poenam, usu non receptam, aut saltem eam sine judicis sententia non incurri, idem n. 14. & Suarez cap. 50. n. 10. & 11. observant.

93. Dubium est, an Simonia in beneficio commissa etiam inducat privationem beneficiorum canonicè obtentorum. Quod aliqui desumi existimant *ex c. Inquisitionis 21. de Accusat.* cujus *pr.* hujusmodi Simonia retentionem beneficii, etiam

post peractam poenitentiam, dicitur impedire. Sed male; quia textum hunc de beneficio simoniacè obtento; & de retentione aliorum post sententiam judicis, Simoniacum iis quoque privantis, rectè exaudiunt *cit. Suarez cap. 58. n. 4. Palao p. 25. n. 4. & Pirrhing n. 169.* cum eò tantum Simoniacus quoad retentionem beneficii æquiparetur homicidæ: quem beneficiis non privatum Jure, sed per sententiam privandum, constat *ex c. Clericus 5. ibi, Honore privetur, Ne clerici vel monach.* Quare, hujusmodi Simoniacè beneficiis ritè obtentis in poenam quidem privandum, vigore *can. Presbyter & c. Sicut c. De hoc cit.* ipso tamen Jure & factò iis non privatum, cum Panormit. *in c. Cum clerici 6. de Pænis n. 2. Felino in c. Insinuatum 13. hinc Rubr. pp. Ugolino de Simonia Tab. 4. cap. 5. §. 6. n. 3.* meritò defendunt DD. *cit.* Ratio est; quia textus Juris respectu beneficii per Simoniam acquirendi sunt irritantes; respectu acquisite autem poenales, istorum privationem ipso Jure induci, non exprimentes; & si hanc exprimerent, nihilominus sententia judicis saltem criminis declaratoria exigeretur, *arg. c. Cum secundum 19. de Hæret. in 6.*

Demum ob Simoniam confidentialem, etiam per solius beneficii collationem aliàmve provisionem completam, ipso factò contrahuntur poenæ prædictæ *Constitutionibus Pii IV.* quæ incipit *Romanum, 17. Cal. Novemb. 1564.* & Pii V. quæ incipit *Intolerabili, Calend. Junij 1569.* editis: scilicet Primò excommunicatio Papæ reservata, in quosquæque, tam dandò quàm recipiendò, eam committentes lata: in qua poena, cum Simonia est occulta &c. tam dispositioni Trident. *cap. 8. cit.* quàm Mendicantium Privilegiis locum esse, volunt *cit. Suarez cap. 61. n. 11. in medio & Palao p. 28. n. 2. in fine.* Secundò, interdictum

terdictum ab ingressu Ecclesiæ, latum in Episcopos aliisque Prælatos superiores. Tertio, Nullitas per eam factæ resignationis & collationis. Quarto, privatio omnium beneficiorum & pensionum prius obtentorum. Hæc tamen, quia privatio purè pœnalis est, ante sententiam declaratoriam dimittendi obligatio in conscientia non datur, Lessius *cit. cap. 35. n. 147.* & Suarez *cap. 43. n. 13.* Quinto, inhabilitas ad idem & alia beneficia obtinenda: quæ tamen saltem quoad alia beneficia etiam sententiam requirit, ut cum Lessio *l. cit.* notat Palao *p. 25. n. 8.* Sexto beneficium ita simoniacè resignatum collatumque reservatur sedi Apostolicæ; ut ab ordinario collatore nequeat conferri, e jusque fructus malè percepti Cameræ Apostolicæ applicentur.

ARTICULUS VIII.

De Restitutione acceptorum Simoniacè & Simoniæ Judice,

SUMMARIUM.

96. Ante sententiam restituenda sunt beneficia simoniacè accepta :
 97. Non etiam alia res spirituales :
 98. Quarum Simoniacæ promissiones, non etiam traditiones irritæ sunt.
 99. Ante eandem accepta pro beneficii collatione &c.
 100. Ecclesiæ pauperibus vel danti sunt restituenda.
 101. Uti & accepta pro spirituali, temporale commodum non afferente.
 102. Vel ex Justitia debito.
 103. Pro illo tamen accepta aliquando, tanquam stipendium, licitè retinentur.

104. Sententiam exigit restitutio accepti pro re merè spirituali.
 105. Simonia fori merè Ecclesiastici crimen est :
 106. Etiam si questio sit facti.
 107. Laicum ejus reum aliquando punire potest iudex Secularis

Quoad simoniacè acceptorum restitutionem primò intuitu Regulæ instar statuendum videri potest, indiscriminatim quæcunque restitutioni obnoxia esse; quòd pactiones conventionésque super spiritualibus in ita nullius penitus momenti sint, ex famigerato & omnino perspicuo rescripto Gregorii IX. *c. fin. de Pæni :* pacta autem & conventiones, quæ nullius penitus momenti sunt, mercis & pretii, à dante vel promittente in promissarium & recipientem transferendi vi delituantur; cum quoties actus ob legis prohibitionem nullus est, ex eo ad eò nihil transeat; ut recipiens neque exceptionis opt defendatur, *arg. c. Illud. 8. de Jure patro. nat. & l. Non dubium 5. C. de LL ut notant Farinac. Fragment. V. Lex, n. 176. & Barbosa Axiomat. V. Nullum, n. 5.*

Hac tamen in re unanimi ferè calculò Doctores statuunt discrimen inter Simoniacam Mercem & Pretium : & illam quidem sive spirituale aut huic annexum (beneficiò Ecclesiasticò duntaxat exceptò) restituendi obligationem Jure aliquò impositam, non agnoscunt. Rationem reddunt partim; quòd illam pretiò sive re temporali exhibitâ comparans, itaque eam indebitè tractans, non contra Justitiam, sed contra Religionem peccet : partim verò; quòd ad rei spiritualis translationem validam Jure Divino plus non requiratur, quàm in conferente potestas & præter hanc capacitas in recipiente : neque valorem impediat vel promoveat, quòd in-